

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра матеріалознавства та ливарного виробництва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Інтелектуальна власність
Викладач	Володимир КРОПІВНИЙ, кандидат технічних наук, професор кафедри матеріалознавства та ливарного виробництва
Контактний тел.	+38(050)487-25-04
Е-mail:	vlkropivny@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 3, годин – 90. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська. Рік викладання – 2024/2025.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, у т.ч. у режимі відеоконференцій Zoom, через електронну пошту, Viber за домовленістю.
Пререквізити	Особливі вимоги відсутні

1. Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни «Інтелектуальна власність» ознайомлення студентів з питаннями створення, набуття прав, управління, захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, як особливого виду прав на результати творчої діяльності в сучасному суспільстві, забезпечення здобувачів вищої освіти комплексом знань, умінь та навичок, необхідних для застосування у професійній діяльності у сфері управління та адміністрування.

Завдання дисципліни «Інтелектуальна власність» є: формування у здобувачів компетентностей, важливих для особистісного розвитку фахівців та їхньої конкурентоспроможності на сучасному ринку праці:

-обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері управління та адміністрування;

-здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному

осмисленні інноваційних завдань;

-здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної діяльності.

2. Результати навчання

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- основні поняття системи правової охорони інтелектуальної власності;
- складові системи інтелектуальної власності в Україні;
- інтелектуальну власність в нормах загального законодавства України;
- об'єкти права інтелектуальної власності;
- суб'єкти права інтелектуальної власності;
- алгоритм правової охорони об'єктів патентного права (винаходів, корисних моделей, промислових зразків);
- алгоритм правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту (торговельних марок, географічних зазначень, фірмових найменувань);
- алгоритм правової охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (сортів рослин, порід тварин, комерційних таємниць);
- алгоритм правової охорони об'єктів промислової власності в іноземних державах;
- алгоритм правової охорони об'єктів авторського права;
- права та обов'язки власників охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності;
- алгоритм визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- процедуру захисту прав інтелектуальної власності у разі їх порушення.

вміти:

- тлумачити зміст основних понять у сфері інтелектуальної власності;
  - визначати компетенцію державних органів, судових органів та інших суб'єктів в Україні при реалізації прав в сфері інтелектуальної власності;
  - тлумачити зміст основних актів законодавства України в сфері інтелектуальної власності;
  - виявляти об'єкти інтелектуальної власності;
  - визначати суб'єкти права інтелектуальної власності;
  - проводити патентні дослідження;
  - укладати договори про передачу прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- набути соціальних навичок (soft-skills):**
- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
  - взаємодіяти в професійному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього

процесу; Положення про організацію вивчення вибіркових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини

1.1. Поняття інтелектуальної власності

Інтелектуальна власність як результат творчої діяльності. Інтелектуальна власність як право

1.2. Еволюція інтелектуальної власності

Еволюція промислової власності. Еволюція авторського права і суміжних прав. Еволюція інтелектуальної власності в Україні

1.3. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку держави

Соціально-економічні стратегії в країнах світового товариства. Роль промислової власності у економічному розвитку. Авторське право і розвиток культури.

Тема 2. Система інтелектуальної власності

2.1. Об'єкти права інтелектуальної власності

Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності. Об'єкти промислової власності. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності. Об'єкти авторського права і суміжних прав.

2.2. Суб'єкти права інтелектуальної власності

Творець (автор) як суб'єкт права. Громадяни, юридичні особи та держава як суб'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права промислової власності. Суб'єкти авторського права. Суб'єкти суміжних прав.

2.3. Система законодавства України про інтелектуальну власність

Конституція України. Норми цивільного, господарського і кримінального кодексів України щодо інтелектуальної власності. Спеціальне законодавство України з питань інтелектуальної власності.

2.4. Державна система правової охорони інтелектуальної власності

Міністерство науки і освіти України як орган виконавчої влади, що відповідає за політику у сфері інтелектуальної власності.

Складові системи. Державна служба інтелектуальної власності України, Український інститут промислової власності, Українське агентство з авторських і суміжних прав. Інститут інтелектуальної власності і права - їх функції і завдання.

2.5. Міжнародна система інтелектуальної власності

Міжнародні договори про інтелектуальну власність. Членство України в міжнародних договорах про інтелектуальну власність. Всесвітня організація інтелектуальної власності, її структура та основні функції. Міжнародна співпраця в рамках регіональних договорів про інтелектуальну власність.

Тема 3. Охорона права на об'єкти інтелектуальної власності

3.1. Мета і принципи правової охорони

Мета правової охорони. Принципи правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

3.2. Охорона прав на об'єкти промислової власності

Необхідність правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Набуття прав на винаходи і корисні моделі. Варіанти рішень стосовно правової охорони. Умови патентоспроможності винаходу (корисної моделі). Порядок патентування. Строк дії патенту. Дострокове припинення дії патенту. Права власника патенту.

Набуття прав на промисловий зразок та географічне зазначення. Порядок отримання охоронного документу на промисловий зразок. Порядок отримання права на географічне зазначення.

Набуття прав на торговельну марку. Порядок отримання охоронного документу на торговельну марку.

3.3. Охорона прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності

Охорона прав на сорти рослин, породи тварин, топографії інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, наукові відкриття.

3.4. Охорона об'єктів авторського права і суміжних прав

Авторське право і суміжні права. Форми охорони авторських прав. Терміни охорони прав авторів. Охорона суміжних прав.

3.5. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності за кордоном

Порядок охорони прав на об'єкти промислової власності за кордоном. Охорона прав на об'єкти авторського права і суміжних прав за кордоном.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Інноваційне підприємництво та управління правами інтелектуальної власності

Закон України "Про інноваційну діяльність". Інновації Види нововведень.

Патентна інформація, її роль в інноваційній діяльності. Первинні та вторинні джерела патентної інформації. Офіційні бюлетні промислової власності та описи до патентів. Інформаційні ресурси України в сфері інтелектуальної власності. Міжнародна патентна класифікація

Передача й придбання передових технологій на комерційній основі. Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності. Основні способи комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності.

Використання об'єктів інтелектуальної власності при формуванні статутних капіталів. Основні юридичні форми передавання й придбання технологій на комерційній основі: передавання права власності на об'єкти інтелектуальної власності; ліцензування; передавання ноу-хау, інжиніринг. Повні, виключні та невиключні (прості) ліцензії. Примусова ліцензія.

Міжнародна торгівля ліцензіями. Основні цілі продажу ліцензій. Ціна ліцензії. Паушальні платежі і роялті. Комбіновані платежі.

Франчайзинг. Франчиза. Основні переваги, які отримують сторони франчайзингу. Основні види франчайзингу: виробничий, товарний і сервісний.

Тема 5. Економіка інтелектуальної власності

4.1. Права на об'єкти інтелектуальної власності як товар

Особливості права інтелектуальної власності як товару. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив.

4.2. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності

Мета і основні способи комерціалізації. Поняття інтелектуального капіталу. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства.

Уступка прав на об'єкти інтелектуальної власності. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності: за ліцензійним договором, за договором комерційної концесії, за договором лізингу. Суть торгівлі ліцензіями. Види ліцензій. Ліцензійні договори.

4.3. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності

Випадки, в яких необхідно визначати вартість. Підходи до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Витратний підхід, порівняльний підхід, дохідний підхід. Методи оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності. Зв'язок між підходами і методами. Алгоритм розрахунку вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.

4.5. Управління правами інтелектуальної власності

Життєвий цикл об'єкта інтелектуальної власності. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі його створення. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі набуття прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі використання прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі захисту прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі утилізації.

Тема 6. Захист прав інтелектуальної власності

5.1. Система захисту прав інтелектуальної власності і її призначення

Причини, що приводять до порушення прав. Призначення системи захисту прав інтелектуальної власності.

5.2. Дії, що визнаються порушенням права інтелектуальної власності

Дії, що порушують права власників об'єктів промислової власності. Основні порушення прав на об'єкти авторського права і суміжних прав.

5.3. Категорії спорів

Суперечки про визнання (невизнання) результату інтелектуальної діяльності об'єктом Інтелектуальної власності. Суперечки, що стосуються порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності.

5.4. Форми, порядки та способи захисту права інтелектуальної власності

Юрисдикційна форма захисту. Неюрисдикційна форма захисту. Види порушення прав, що розглядаються в адміністративно-правовому порядку. Захист прав інтелектуальної власності у відповідності до кодексу України про адміністративні правопорушення. Захист від недобросовісної конкуренції. Захист прав при переміщенні через митний кордон України контрафактних товарів.

Цивільно-правовий порядок захисту прав. Порядок захисту порушених прав, встановлений кримінальним законодавством. Відповідальність за

порушення прав, що передбачена Кримінальним кодексом України.

5.5. Захист прав інтелектуальної власності в рамках угоди TRIPS. TRIPS як одна з угод Світової організації торгівлі. Основні вимоги угоди TRIPS щодо захисту прав інтелектуальної власності за порушення прав інтелектуальної власності.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою, у тому числі: перший модуль – 50 балів, другий модуль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Методичне забезпечення

1. Інтелектуальна власність. Методичні рекомендації до вивчення курсу.

Укладач: Кропивна А. В.- Кропивницький, ЦНТУ, 2023, - с.46.

2. Інтелектуальна власність. Методичні вказівки до виконання практичних робіт. Укладач: Кропивна А. В.– Кропивницький: ЦНТУ, 2020 – 97 с.

3. Контрольні тести.

4. Питання до самопідготовки.

7. Рекомендована література

1. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 374 с.

– Режим доступу https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/44252/1/Intelektualna_vlasnist_2021.pdf

2. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 262 с.

– Режим доступу https://fel.kpi.ua/fel/data/news/Osnovy_intelektual_vl.pdf

3. Попова Л.М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л.М. Попова., А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262.

– Режим доступу

https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Book_2021_Popova_Intelektualna_vl_asnist.pdf

4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. – Вид. 2 / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.

– Режим доступу https://www.businesslaw.org.ua/wp-content/Pidruchnyk_Pravo_intel_vlasnosti.pdf

5. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с.

https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1424/1/%D0%98%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB_%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD.pdf

6. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти [текст] Підручник: 3-тє вид., перероб. та доп. / Є. І. Ходаківський, В. П. Якобчук, І. Л. Литвинчук. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 504 с.

– Режим доступу

http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_property_2017.pdf

7. Мікульонок І. О. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник / І. О. Мікульонок. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. – 244 с.

– Режим доступу

https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/31664/1/Intelekt_vlastnist_patentoznavstvo.pdf

8. Наукова діяльність. Патентознавство. Інтелектуальна власність: Підручник / Укладачі: Г.О. Оборський, І.М. Чістякова, Д.Д. Татакі, О.С. Білоусов, І.Б. Кривдіна, В.П. Кубко, С.Х. Яворський. — К.: Каравела, 2020. — 232 с.

– Режим доступу http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2019/Oborskiy_2017_232.pdf

9. Intellectual property: law and the information society. Cases and Materials/ William Neal Reynolds Professor of Law Duke Law School/ 5 Edition, 2021, p.830.

– Режим доступу <https://web.law.duke.edu/cspd/pdf/ipcasebook.pdf>

8. Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.gov.ua> – інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів України

2. <http://iii.ua/uk> - Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності»

3. <https://www.wipo.int/portal/en/index.html> - Всесвітня організація інтелектуальної власності

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри матеріалознавства та ливарного виробництва. Протокол №1 від «29» серпня 2024 р.